

Kratkočasno berilo.

Národna pripoved od kovača.

Neki oče je imel sila močnega sina. K čevljarjem ga dá; misli si namreč, da bo brez velikega truda dobro čevlje narejal. Pa kakor je dreto v roko prijel, jo je že utergal. Mojster ga na zadnje od sebe spodi, in mu reče: „Jez te ne morem rediti, pojdi drugam, in ker si tako močan, pojdi za kovača“. Svét mu dopade, pa tudi pri tem ni dolgo ostal; ko je bil s kladvom na nakovalu udaril, se je vse potreslo in nakovalo v tla pogreznilo. „Zberi si plačilo“, mu reče kovač, „kakoršno si hočeš, da le od mene greš“. Če že mora biti, naj pa bo, si misli mladi kovač. Reče tedaj gospodarju: Isti železni kol, ki zad za hišo leži, mi dajte za plačilo. Mojster vesel, se ga tako hitro znebiti, veli šest hlapcom, da naj mu po kol gredó. Butec (tako so ga imenovali) ravno zraven pride, ko se hlapci silno s kolom trudijo, toda še nepremaknejo ga ne. „Kaj si igrate, kakor bebeci“, jih butec nagovori, ki dvigne kol, in ž njim odide. Več ga ni bilo nazaj. Šel je namreč po svetu s trebuchom za kruhom. Ko pride že v tretjo deželo, in ravno po nekem gojzdu gré, zapazi človeka, ki je smreke s koreninami ruval. Koj sta si bila prijatla. Oba gresta zdaj naprej, da v sedmo deželo prideta. Gresta memo nekega mlina, kar ugledata mlinarja, si z mlinskimi kamni igrati. Kviško jih je lučal, in potem z rokami lovil. Še s tem se soznanita. Potem se skušajo, kdo zmed njih bo kamen naj višje zagual. Naj pred ga mlinar zažene; — eno uro so čakali, da kamen nazaj prileti; zdaj ga zalučí smrekar, še dalj ga ni bilo nazaj; in zdaj pride versta na kovača, zažene ga — in tri dni čakajo, da nazaj prileti. „Vsi trije smo močni dovolj, da se vseh velikarov ne bojimo“, so si mislili, ter gredó dalje po svetu. Neki dan jo korakajo memo silnega gojzda, stal je na desni strani visok velik grad. V grad jo mahnejo, lepo stanovanje in dovelj živeža najdejo, ker tu ni nobeden bival — zavoljo strahov. Ostanajo tu, in se pogovorijo, da bo vsaki dan eden kosilo kuhal, in kadar bo skuhal bandero na streho postavil v znamenje unima dvéma, ki gresta na lov, da je čas jest iti. Pervi dan mlinar kuha, že hoče bandero na streho postaviti, kar pride berač, in malo mesá prosi.

Mlinar mu ponudi kosček mesá, berač ga pa na tla spusti, in kuharja lepo prosi, da bi mu ga pobral, ker je star že sam, in se več pripogovati ne more. Mlinar se stegne po mesó, kar berač popade kovačev kol ter kuharja hudo mlati začne. Ne spomni se revež ubogi, kdaj da bi bil tako zlo namahan. Berač ga na pol mertvega pusti, in zbeži. — Lovca že težko čakata, in pazita, kdaj bi bandero zagledala. Ali nista ga dočakati mogla, ker sta že preveč lačna bila, gresta tedaj proti večeru domú. Zlo sta bila jezna, ko vidita pajdaša na pol mertvega na tleh ležati. Utolažiti ju je mislil, ko jima jame pripovedovati, kaj se mu je pripetilo, ali pri njima je le maloserčnež ostal. Potem mu rane obežeta in posteljo napravita. Drugi dan kuha smrekar kosilo in kovač gré sam na lov. Enaka se smrekarju primeri. Škrat namreč, ki je podoba starčka na se vzel, ga ravno tako s kolom namaha, kakor včeraj mlinarja. Kovač težko čaka, kdaj da bi bandero ugledal, pa zastonj je čakal. Gré domú, ko le nič ni bilo. Vès jezen, ko vidi smrekarja na tleh ležati, ga ozmerja rekoč: „Vidim, da nista oba za nič! Jutro bom pa jaz sam domá ostal, bom vidil, kaj se bo meni prigodilo“. Res ostane, pa komaj je mesó kuhano, že pride stavec, in ga prosi božjega darú. Goder njaje mu podá kosček mesá, in mu velí urno se pobrati. Tudi danes mu je mesó z roke ušlo, tudi danes prosi, da bi mu ga pobral. „Kaj, se zadere kovač, boš tako lén, da ga še sam pobral ne boš“, in že mu neusmiljeno s kolom pleča boža. Komaj mu berač uide. Zad za gradom se v tla pogrezne. „Tù imata le — se togotí nad unima dvéma — jez sem mu pa dal, kar mu je šlo“. Ko bolnika ozdravita, grejo gledat, kje bi bila luknja, v katero se je stavec v zemljo pogreznil, in strašno brezno zapazijo. „Jeden se mora v dno po vervi

spustiti“, veli kovač tovaršema, pa obadva se branita, na zadnje vendar le privolita. Privežejo tedaj verv na skalo, zraven pa zvonec, da bi tisti, ki se noter spustí, pri kaki silni nevarnosti pozvonil. Mlinar poskusi napred, potem smrekar, pa oba sta kmali pozvonila in nazaj prišla. Poslednjič se kovač sam spustí. Sabo vzame tudi železni kol, da bi se v nevarnosti branil. Ko do dna pride, otiplje železne vrata s težkim pahom. Močno s kolom po njih udari, podere jih, pa čudo! Nov svet se mu odpre, nova zemlja, vse je veliko lepše kot na naši zemlji. Ko se kovač enmalo zavé, gré naprej. Zapazi tri gradove, prvi je bil srebern, drugi zlat, v tretjega se ni mogel ozreti, tako se je svetil. Premišljuje, kaj mu je storiti. V vse tri gradove sklene iti. (Konec sledí.)

Černe bukve.

Ni davnej, kar je gospodinja A. F. iz B—š—, ko je nesla k apnénci delavcem jesti, dala malega hišnega psa va-njo vreči, da je uboga žival živa v ognju se pekla in strašne bolečine terpela, preden je poginila. Zakaj je to storila, nam nobeden povedati ni mogel; ali da bi mu več jesti ne dajala, ali zavoljo kake vraže, da bi se „apno srečno skuhalo“*), ne vémo; to pa vémo, da strašno neusmiljenega serca mora biti, kdor je v stanu ubogo žival tako grozovito končati! Ako se hočeš kake živine znebiti, končaj jo hitro kakor si bodi, pa ne terpinči je, preden jo umoriš, in ne kaži tako očitno, da tudi do človeka je neusmiljen, komurse ne smili živina. Ko bi ta ženska v Terstu bila, bi jo bila gosposka gotovo ostro pokorila; ker je pa pri nas ni doletela nobena kazen, jo zapišemo v „černe bukve“ s tistim vred, ki je na nje ukaz vergel pšička v apnéncu, čeravno se sedaj sramuje in se noče izdati, kdo da je bil, ker vsi pošteni, ki so vidili to terpinčenje, so se hudovali nad hudobno babo in njenim pomagačem. — Iz Istre.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Istre 9. julija. S—c. Sliši se govoriti od nove škofije, ktera se ima v kratkem osnovati. Škof iz otoka Kerk-a (Veglia) ima namreč premeniti svoj tukajšni sedež s sedežem v Reki, in odtod vladati ne le samo dosedaj oni škofii podložne otoke jadranskega morja: Kerk, Cres in Lošinj, temuč tudi dosedaj pod teržaško škofijo spadajoče tehantije: Jelšane in Kastvo. Ta nova škofija, liburniška imenovana, ima spadati pod deželno poglavarstvo v Terstu; Poreška škofija se pa ima sčasoma zediniti s Teržaško-Kopersko. Res lep in hvale vreden namen, — še lepši pa, ako se uresniči! — Pred malo dnevi se gré čvetero fantičev v cepiško jezero**) kopat; eden izmed njih, zal fant iz Cepič, okoli 20 let star, gré prederzno v čedalje globokejo vodo, kar zabrede do kolen v blato; voda mu pride v hip čez glavo. To viditi vsi plahi pobegnejo njegovi tovarši — zastonj molí nesrečnik neke trenutke roko iz vode na pomoč; al nihče ga ne reši smertne nevarnosti. To zvedši hitijo drugi ljudje na pomoč, pa že mertvega na suho izlečejo. — Vsak si lahko misli žalost starišev! Stari in mladi, čujte nad življenjem svojim! Z vodo ni norčevati se. Posebno pa vi stariši, ne pustite nikdar svojih otrok brez pametnega človeka v vodo, in zlasti v takošno vodo ne, ker se tudi takemu lahko nesreča primeri, ki zna dobro plavati. Koliko takih so že tudi požerli valovi! Kopati se poleti v hladni vodi je zdravo res in zdravejše kot marsiktero zdravilo iz lekarnice, — al kopaj se le v vodi, ki ti ne gré nikjer čez glavo; tudi kdor plavati zná, je varniši v majhni vodi. —

*) Vulcano canem sacrificavit, ut calcis fornax, haberet felicem eventum. Pis.

**) Cepiško jezero je dvě uri deleč od grada Belaj-a proti Plo-minski luki. Pis.